

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ У РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Присяжнюк О. Ф., к. е. н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет

Житомирська область є сприятливим регіоном для активного впровадження органічного виробництва, оскільки має всі умови для ведення сільськогосподарського виробництва. Зважаючи на це значна увага на рівні регіону та окремих його районів має приділятися процесу адміністрування органічного виробництва, в якому вирішальну роль відіграє функція адміністративного планування.

Проблемі розгляду сучасного стану та перспектив розвитку органічного виробництва присвятили свої праці ряд вчених, зокрема, Н.В. Зіновчук, В.В. Зіновчук, Д.Г. Легеза, О.В. Скидан, В.М. Сучкова, О.А. Томашевська, О.В. Ходаківська, О.В. Яценко та ін. Проте процес адміністративного планування та його роль у розвитку виробництва органічної продукції потребують більш детального вивчення та розробки пропозицій щодо його удосконалення.

Метою проведення дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення адміністративного планування органічного

виробництва в Житомирській області та визначення його ролі в забезпеченні розвитку виробництва органічної продукції. Об'єктом дослідження є процес адміністративного планування органічного виробництва в регіоні.

Планування – функція адміністративно-регіонального менеджменту, що визначається як передбачення майбутнього регіонального розвитку територій, результатів цього розвитку, соціальних та інших наслідків [4, с. 18]. Планування передбачає розробку та обґрунтування планових показників, які характеризують розвиток економіки в майбутньому, економічних нормативів, які визначають взаємовідносини з державою, фінансово-бюджетною системою. Воно охоплює всі аспекти соціально-економічного розвитку [3]. Отже, адміністративне планування розвитку виробництва органічної продукції – обґрунтований систематичний методичний процес з'ясування і вирішення проблем розвитку такого виробництва на майбутнє.

Роль адміністративного планування у розвитку виробництва органічної продукції полягає в тому, що таке планування базується на положеннях державної політики, а, отже, і допомагає практично втілювати її положення. Державна політика у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини) спрямована на створення сприятливих умов для розвитку конкурентоспроможного, високоефективного ведення сільського господарства за допомогою виробництва органічної продукції (сировини); збільшення експорту органічної продукції; розвитку внутрішнього ринку органічної продукції та задоволення потреб споживачів в асортименті органічної продукції; виробництва органічної продукції високої якості; охорони довкілля, відтворення і раціонального використання природних ресурсів, охорони здоров'я населення; визначення зон виробництва органічної продукції та сировини, які придатні для ведення виробництва органічної продукції (сировини); впровадження економічного стимулювання виробництва та реалізації органічної продукції (сировини), а також інших заходів, спрямованих на здешевлення та підвищення якості органічної продукції та сировини вітчизняного виробництва; здійснення державного нагляду (контролю) під час виробництва, переробки, маркування, перевезення, зберігання та обігу органічної продукції (сировини) [1]. Впровадження та розвиток органічного виробництва в регіонах України логічно вписується і в нинішню державну регіональну політику, насамперед в питаннях захисту довкілля, забезпечення конкурентоспроможності регіонів, поліпшення матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів [1].

Функція адміністративного планування, як відомо, є однією з предметних функцій адміністративного менеджменту та базовою для здійснення адміністрування розвитку органічного виробництва в області (рисунок 1).

Рис. 1. Роль адміністративного планування в процесі адміністрування розвитку виробництва органічної продукції.

Світові тенденції розвитку органічного виробництва вказують на зростання ринку органічних продуктів у 2011 році на 170 % порівняно з 2002 роком [5, с. 11]. Зважаючи на це адміністративне планування виробництва органічної продукції регіону має як соціальну, так і економічну мету, пов'язану з можливістю вітчизняним виробникам такої продукції виходити на європейські та світові ринки. Екологічна мета процесу адміністрування розвитку виробництва органічної продукції полягає у зниженні шкідливого впливу на ґрунти та навколишнє середовище області.

Вважаємо, що для забезпечення можливості практичного втілення спланованих заходів необхідно на регіональному рівні та на рівні окремих районів провести маркетингові дослідження, метою яких є виявлення попиту на органічну продукцію. При цьому важливою функцією маркетингу на даному етапі є рекламування органічної

продукції з акцентом на її безпечність та корисність для здоров'я населення. Таким чином, для реалістичності адміністративного планування важливо не лише виявити попит та ресурсні можливості, а й підготувати внутрішньорегіональний ринок до активного поширення на ньому органічної продукції.

З рисунку 1 можна зробити висновок, що адміністративне планування є своєрідним осередком процесу адміністрування розвитку органічного виробництва. Це пояснюється тим, що від рівня обґрунтування планових заходів залежить хід та можливість їх практичного втілення. Адміністративні планові заходи є основою для прийняття управлінських рішень здійснення комунікацій та делегування повноважень в процесі адміністрування. Їх чіткість та зрозумілість всім виконавцям є запорукою формування мотивів до вчасного і якісного виконання поставлених завдань.

Безпосередній зв'язок адміністративного планування простежується з функцією контролю рівня виконання планових заходів, оскільки планові заходи слугують інформаційним джерелом того, що має бути виконано, а завданням контролю є порівняння та виявлення відхилень практики від планових показників.

У процесі започаткування органічного виробництва значну роль відіграють центральні органи виконавчої влади. Так, майбутні виробники органічної продукції при прийнятті рішення про виробництво органічної продукції подають заяву про перехід на її виробництво та план переходу на органічне виробництво, який затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі. Таким органом є Держсільгоспінспекція України.

Вважаємо, що з метою удосконалення процесу адміністративного планування розвитку органічного виробництва в Житомирській області необхідно насамперед сформувати загальний стратегічний план на рівні департаменту агропромислового розвитку Житомирської обласної державної адміністрації на рівні всіх районів та визначенням кількості можливих переходів на органічне виробництво з урахуванням ресурсної забезпеченості, потреб ринку та можливостей здійснення державної підтримки таких виробників і приваблення інвестицій. Окрім визначених чітких перспективних напрямів розвитку органічного виробництва в регіоні, необхідним є деталізація їх в розрізі районів Житомирської області та формування оперативних планів шляхом календарного планування та визначення конкретизованих цілей, завдань на більш короткостроковий період (місяць, квартал, півріччя).

З метою удосконалення процесу адміністративного планування необхідно обрати спосіб його здійснення. Вважаємо, що при цьому необхідно застосовувати змішаний спосіб з метою формування планів за принципом «зверху-донизу», але при цьому активно співпрацювати з керівництвом районного рівня та з самими виробниками органічної продукції.

На практичне втілення та обґрунтованість планових заходів впливає застосування методів адміністративного планування. Зважаючи на це, значна роль має відводитися методу розробки цільових комплексних програм. Вважаємо, що це дієвий спосіб впровадити органічне виробництво шляхом формування чіткого плану дій, мотивів та стимулів виготовлення органічної продукції в рамках таких програм. Цільові комплексні програми (ЦКП) розробляються з метою досягнення соціально-економічної мети на основі підвищення ефективності суспільного виробництва за рахунок коштів бюджету України. Розробка програми передбачає визначення переліку та змісту заходів, їх взаємне узгодження за термінами реалізації, розподіл ресурсів. Для кожної програми перелік таких заходів є специфічним і залежить від змісту програм, термінів її реалізації, рівня програмування. Формуванню переліку проблем, за якими повинні розроблятися цільові комплексні програми, передують визначення пріоритетних напрямів розвитку національної економіки і соціальної сфери, які вимагають програмного розв'язання. Верховною Радою України схвалені такі пріоритетні напрями: здоров'я людини, охорона навколишнього середовища, продовольство, наукомісткі технології, ресурсозбереження, інформатика, автоматизація та приладобудування, нові речовини та матеріали, національно-культурне відродження [3]. Зважаючи на пріоритетні напрями, розробка цільової комплексної програми розвитку органічного виробництва Житомирської області удосконалив процес адміністративного планування виготовлення органічної продукції.

Проведені дослідження дають змогу зробити висновок про те, що адміністративне планування є своєрідним осередком процесу адміністрування розвитку виробництва органічної продукції. Тому важливу роль при здійсненні процесу адміністративного планування має детальне обґрунтування заходів з метою забезпечення їх практичного втілення та удосконалення процесу прийняття управлінських рішень, комунікацій, делегування та мотивації. Важливість адміністративного планування підкреслюється й наданням інформації для здійснення контролю за впровадженням планових заходів. На ефективність адміністрування та процесу адміністративного планування впливає й вибір способів та методів планування. При цьому, зважаючи на

пріоритетні напрями визначені на загальнодержавному рівні, доцільним є застосування змішаного способу планування з використанням методу формування цільових комплексних програм. Таким чином, вважаємо, що адміністративне планування є вагомим важелем впливу на розвиток органічного виробництва в регіоні.

Література

1. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини закон України від 3.09.2013р. № 425-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18/page2>
2. Про засади державної регіональної політики / Закон України від 5.02. 2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
3. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. – К.: "Хай-Тек Прес", 2011. – 428 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1813011338682/ekonomika>
4. Регіонально-адміністративний менеджмент: навч. посіб під ред. д. філос. н., проф. В.Г. Воронкової. – К.: Видавн. Дім «Професіонал», ЦУЛ, 2010. –352 с.
5. Світ органічного сільського господарства: статистика та тенденції 2013 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://orgprints.org/25188/7/FiBL_IFOAM_World_of_Organic_Agriculture_2013_UA_final.pdf